

נתיבות יזעך

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאגתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרחן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

וארא תשפ"ה

בדרך הטבע מוכן האדם למסור נפשו לקיים רצון ה'
ביאור חומר החטא של חיטוטי שכבי
שנה ז' • גליון של"ב

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

וארא תשנ"ג

בדרך הטבע מוכן האדם למסור נפשו לקיים רצון

ה'

ה	תחילה לבית פרעה
ה	הק"ו שעשו חנניה מישאל ועזריה
ו	אנדרטא לכבוד עצמו
ו	ק"ו מצפרדעים
ו	ביאור הקל וחומר מהצפרדעים
ז	הבעלי חיים מרגישים מהו רצון ה' ומבקשים לקיימו
ז	חז"ל גילו לנו שבבעל חי יש הרגש לקיים רצון ה'
ז	הטבע הוא - קיום רצון הבורא
ח	כל נברא בטבעו "עושים באימה רצון קונם"
ח	העושה מעשים כנגד רצון ה' - זהו עשייה כנגד הטבע
ט	התאוות הם נגד השכל
י	הכל מונח בכוח הבחירה שנתן השי"ת
י	כל חטא נובע מרצון כנגד הטבע

*

ביאור חומר החטא של חיטומי שכבי

יג	יום תפילה כנגד חיטומי שכבי - ביאור ענין האבלות ביום ליקוט עצמות
יג	החויבים כלפי הנפטר וכלפי החיים
יג	החויב של אבלות אינו נובע מחמת העצב והצער של האבלים
יד	ביום ליקוט העצמות מתעוררים עניני האבלות
יד	קפידות מהשמים שנמסרו לנו במסורה
טז	בעוון חיים - מתים מתחטטים
טז	'החי יתן אל לבו' - החיוב לדעת ולהבין חומר הענין

עניני האבלות מעוררים לתשובה. טז
המופקרים אינם רוצים לעת מעניני מיתה ואבלות טז
הנקברים נמצאים אתנו יז
קדושת הגוף של יהודי שמקיים מצוות יז
ק"ו מחוטי ציצית שנפסלו יח
בזיון דבר ה' יח
כל צפרדע יודע שהעיקר הוא רצון ה' יט
המחאה הוא על כבוד שמים ואמונה ויש בזה חסד עצום. כ

וארא תשנ"ג

בדרך המנע מוכן האדם למסור נפשו לקיים רצון

ה'

*

ביאור חומר החטא של חיטומי שכבי

שפרעה התחיל ברשעות, לכן יבואו הצפרדעים בתחילה אליו.

הק"ו שעשו חנניה מישאל ועזריה

בגמרא (פסחים נג:) דרשו חז"ל על

זה, ע"פ מה שהיה בימי חנניה מישאל ועזריה. לאחר חורבן בית המקדש הראשון שנחרב על ידי נבוכדנאצר מלך בבל, שהיה מלך גדול ואדיר, והיה עובד עבודה זרה שרצה להכרית האמונה מהכלל ישראל.

לשם כך העמיד צלם גדול

והכריח את כל בני ישראל להשתחוות לצלם. ואמר, שמי שלא ישתחוה לצלם יזרק לתוך האש. והיו שם שלושה צדיקים מנביאי ישראל, חנניה מישאל ועזריה, שמסרו נפשם והפילו עצמם לכבשן האש. והשי"ת עשה עמהם נס שלא כילתה אותם האש.

וְשָׂרִץ הַיָּאֵר צָפְרָדַיִם וְעָלוּ וַיָּבֹאוּ בְּבֵיתָךְ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִשְׁתֶּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ
(שמות ז, כח).

בפשטות פירוש הפסוק הוא, שהצפרדעים יעלו מהמים ויכנסו תחילה לבית פרעה ולחדרי ביתו, ויעלו על מיטתו, ולאחר מכן יכנסו לבית עבדיו - לבתי שרי פרעה, ומשם לעמו, ואז יכנסו הצפרדעים גם לתנורים ולתוך העיסה.

תחילה לבית פרעה

על מה שיכנסו תחילה לבית פרעה פירש רש"י, 'בביתך ואח"כ ובבית עבדיך, הוא התחיל בעצה תחילה, ויאמר אל עמו, וממנו התחילה הפורענות'. לפי

אנדרטא לכבוד עצמו

ואמרו חז"ל, 'מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש'. כתבו התוס' בשם רבינו תם, שהצלם שעשה נבוכדנצר לא היה עבודה זרה ממש, אלא אנדרטא שעשה לכבוד עצמו. כי אילו היה עבודה זרה ממש היה בזה ייהרג ואל יעבור, ולא היו שואלים בגמרא 'מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש', לפי שכולם התחייבו בדבר. אלא שהם מסרו נפשם על קדושת השם לפני משורת הדין.

ק"ו מצפרדעים

ואמרו בגמרא, 'נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו 'ובאו ועלו בביתך וגו' ובתנוריק ובמשארותיך', אימתי משארות מצויות אצל תנור, הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה'.

הצפרדעים נכנסו לתנור כשהתנור עוד בערה בו האש. וכן כשנכנסו לתוך

העיסה היה זה קודם שהכניס בעל הבית את העיסה לתנור. נמצא שהצפרדעים שנכנסו לתנורים ולתוך העיסה ידעו שהם עומדים להישרף, ואעפ"כ מסרו נפשם עבור כבוד שמים, שעשו רצון ה', שהשי"ת ציווה שיכנסו הצפרדעים בתנוריק ובמשארותיך. אם כן, בני ישראל שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה שצריכים למסור נפשם על קדושת השם.

ביאור הקל וחומר מהצפרדעים

ויש להבין, האם לאותם הצפרדעים שהלכו בתנוריק ובמשארותיך היה להם דעת שהלכו בכוונה להישרף על קדושת השם. איך אפשר לומר 'נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים', שחז"ל אמרו שעשו קל וחומר מצפרדעים.

והביאור בזה הוא, שאנו מסתכלים על העולם בראיה מצומצמת, עם השקפה מגושמת של העולם הזה, 'מיט אַ מצוצמ'דיגער קוק, מיט אַ מגושמ'דיגער וועלטליכער קוק', שהאדם יש לו דעת והבעל חי אין לו דעת, ולכן אנו מקשים על הקל וחומר, איך יכול להיות שהצפרדעים שמעו בקול ה', אלא

רצון ה', זיי האבען יא אַ הרגש אין רצון ה', ולכן אף שהוא נגד טבעם להיכנס לתוך האש, שהצפרדעים מתרחקים מהאש מפחד שמא ישרפו, וכשהם מרגישים חום הם מתרחקים, כמו שהזבוב והציפור אי אפשר לתפסם. רואים אנו שיש בבעלי חיים ההרגש לקיים רצון ה', ומחמת הרגש זה נכנסו הצפרדעים בתנוריק ובמשארותיך.

זהו הקל וחומר שעשו חנניה מישאל ועזריה מהצפרדעים. שכן הצפרדעים מצד אחד יש להם טבע לברוח ממקום סכנה כדי להינצל, ולכן בטבעם הם בורחים מהאש כדי להינצל ממנה. אך לעומת זה יש להם הרגש שהם יודעים שיש רצון ה', ולכן נכנסו הצפרדעים מעצמם לתנורים ולעיסות כדי לקיים רצון ה', כי אפילו הבעל חי מרגיש ויודע מהו רצון ה', והרי הוא מוסר נפשו ונשרף כדי לקיים רצון ה'.

הטבע הוא - קיום רצון הבורא

הטעם למה לנו אין ההרגש הזה לדעת מהו רצון ה', ואנו עושים מעשים כפי הרצון שלנו. טעם הדבר הוא לפי שיש לנו בחירה, והשטן והיצר הרע מפתים אותנו שלא לחשוש לקיום רצון ה'.

שמן השמים שלחו אותם בעל כרחם, 'פון הימל האט מען זיי געשטיפט', כי אנו בטוחים שלצפרדע אין דעת.

הבעלי חיים מרגישים מהו רצון ה' ומבקשים לקיימו

אך האמת הוא, שגם הצפרדע שייך אצלו שירגיש הרגשה לקיים רצון השי"ת. אנו רואים בחוש, כשרוצים ללכוד זבוב, הזבוב בורח. ולכאורה מאחר שלזבוב אין דעת, איך יש לה שכל לברוח.

אנו רואים שכאשר האדם פושט ידו לתפוס זבוב, הזבוב בורח, הרי שגם בעל חי הקטן ביותר, שהוא הזבוב, יש בו איזה משהו של הרגשים טבעיים, אלא שאין אנו עומדים על בוריו לידע איזה הרגשים יש לזבוב ואיזה הרגשים אין לו לזבוב. אבל דבר זה אנו רואים שיש לזבוב הרגש שלא יתן לאחרים ללכוד אותו.

חז"ל גילו לנו שבבעל חי יש הרגש לקיים רצון ה'

חז"ל מגלים לנו בזה, 'איז דאס זענען חז"ל אונז מגלה', שהצפרדעים יש בהם הרגש לקיים

רצון ה'. האושר וההצלחה של כל נברא הוא לקיים רצון ה' עד כדי מסירות נפש. זהו ההצלחה והאושר של כל נברא.

כל נברא בטבעו "עושים באימה רצון קונם"

נמצא, שמה שהנבראים מקיימים רצון ה' איננה בעל כורחם. אילו היה זה בעל כורחם הרי שלא היה קל וחומר מהצפרדעים, כי הם עשו כן רק מחמת שהיו מוכרחים. אלא שאדרבא, כל נברא הוא במצב של 'עושים באימה רצון קונם'. הרצון של כל נברא הוא לקיים רצון קונם, לפי שכל נברא מרגיש שזהו הצלחתו וזהו אושרו לקיים רצון הבורא עד כדי מסירות נפש.

לכן בחרו הצפרדעים להישרף באופן שעל ידם יתקדש שם שמים, לפי ששמעו בקול ה' ועשו את רצונו עד כדי מסירות נפש, עד כדי כך שהסכימו להישרף מחמת כן.

העושה מעשים כנגד רצון ה' - זהו עשיה כנגד הטבע

נמצא, שהאדם שחוטא ועושה מעשים כנגד רצון ה'

"אהן דער יצר הרע. אז ס'איז נישטא קיין שטן און קיין יצר הרע, דער א' ב' פון די בריאה איז זיך צו מוסר נפש זיין אויף דער רצון ה'".

"אז אַ מענטש טוהט עפעס, ער האט אייגענע רצונות, און די אייגענע רצונות זענען סותר דעם רצון ה', די ציוויי התורה. זאל ער וויסען אז ער טוהט אנטקעגען דעם טבע".

"דער טבע איז, אז די גאנצע בריאה וויל טוהן דעם רצון ה'. דאס גליק און די הצלחה פון יעדער נברא איז צו טוהן דעם רצון ה' עד כדי מסירות נפש. דאס איז די הצלחה און דאס איז דער גליק פון יעדער נברא".

כשאין לאדם שטן ויצר הרע, הטבע הטבוע בבריאה הוא, שהנברא רוצה למסור נפשו על קיום רצון ה'.

כשהאדם עושה מעשה מחמת שיש לו רצון עצמי, והרצון העצמי סותר את רצון ה', את ציוויי התורה, צריך שידע שהוא עושה גם כנגד טבעו.

הטבע הוא שכל הבריאה מבקשת ורוצה לקיים

את עצמו על ידי הסם, שמקצר את ימיו כי שוב לא יהיה בן אדם, 'ער ווערט אויס מענטש', ומלבד מה שימות בקיצור ימים ושנים, שימות שלושנים שנה או ארבעים שנה לפני שאדם מהשורה מסתלק מהעולם. גם בשנים הקצרים שיחיה, לא יחיה כאדם מהשורה, לפי שאינו יכול להקים משפחה ולא להחזיק בעבודה, לפי שהוא מתנהל כמו שיכור אחרי הסם.

כדי להשיג הסם הוא זקוק לממון רב, ולכן הוא מוכרח לעשות 'האלד אפיס', עד שנתפס ומושיבים אותו בבית האסורים). הרי שכל חייו הוא מסתכמים בישיבה בבית החולים ולאחר מכן בקבר.

זהו הסיכום של כל חייו של אדם זה, שמתחיל לקחת סם כשהוא בחור בן ט"ז שנה או י"ח שנה, ומאז יש לו שלשה מקומות לשהות, בדזייל (בית האסורים), בבית החולים, ובקבר. בשאר חלקי העולם שוב לא יסתובב כאדם מהשורה, כי לא יהיו לו לא בית ולא עבודה.

כל זה הוא לפי שתאוותו גדולה מאוד, והוא הולך אחרי רצונותיו. וכשאנו רואים אדם זה,

מחמת שיש לו רצונות עצמיים, והוא הולך אחרי רצונו ולא אחר רצון הבורא, אדם זה פועל שלא כדרך הטבע.

התאוות הם נגד השכל

דבר זה מבין כל אחד, שכאשר בחור בן ט"ז שנה או י"ח שנה מתחיל לקחת דאפ - סם עד נעשה משועבד לסם זה. כל אחד מבין שאין זה טוב שנעשה משועבד לסם, והיה עדיף עבורו שיקח סכין וישחט את עצמו בסכין.

אמנם אנו רואים שכל השקצים האלו שלוקחים סם, אינם חותכים את צווארם. הם רק דוקרים את צווארו של השני, אבל לא את צווארם שלהם. שכן כל אחד יש לו רצון לחיות, ורוצה להיות בריא, ואינו רוצה שיכאב לו ואינו רוצה למות, ולמה יחתוך את צווארו שלו.

אם כן למה הוא לוקח סם. התשובה הוא, שהוא לוקח סם לפי שיש תאוה גדולה לסם. ומי שלוקח את הסם יודע ומכיר בתאוה הגדולה שיש בזה.

איך אנו מסתכלים על מי שלוקח סם. אנו מסתכלים עליו כמו אחד שהולך כנגד הטבע, שקובר

כמו שאנו אומרים לגבי המאורות, השמש והירח והכוכבים וכל צבא השמים, שהם 'עושים באימה רצון קונם', לפי שכל נברא יש לו החוש וההרגשה לפי כוחותיו, שהאושר הגדול ביותר וההצלחה הגדולה ביותר של כל נברא הוא לקיים רצון ה', די גרעסטער גליק און די גרעסטער הצלחה פון יעדער נברא איז צו טוהן דער רצון ה'! וממילא נעשה הדבר לטבעו של כל נברא.

אלא שהשי"ת ברא את האדם עם כוח הרצון, שמחמת רצון זה יכול ללכת כנגד טבעו. כוח זה יש רק באדם, וזהו כוחו של השטן הוא היצר הרע, וזהו ענין הבחירה, שיש לאדם הכוח לעשות מעשים כנגד הטבע.

כל חטא נובע מרצון כנגד הטבע

"איז יעדער מענטש וואס זינדיגט און ער טוהט עבירות. צו ער טוהט עבירות בדרך עראי, צו ער טוהט עבירות בדרך קב., מ'שפיהרט זיך מ'גייט נאך די אייגענע רצונות. וואס די רצונות אויב זיי זענען כנגד התורה, זענען זיי רצונות כנגד הטבע".

אנו מבינים שאנו רואים אדם שהולך כנגד הטבע.

הטבע של כל אדם בעולם - גם גוי שפל, א' פראסטער גוי, טבעו הוא שהוא רוצה לחיות, ורוצה לחיות מתוך בריאות הגוף. השנים שיש לו לחיות הוא רוצה לנצל עבור תענוגי החיים. ואילו זה שלוקח הסם קובר את עצמו, ומבטל מעצמו תענוגי החיים.

וכל כך למה, לפי שהולך אחרי רצונותיו באופן שהוא הולך כנגד הטבע, ער גייט נאך זיינע אייגענע רצונות, גייט ער נגד הטבע.

הכל מונח בכוח הבחירה שנתן השי"ת

יש לאדם אפשרות זו, כי השי"ת העניק כוח לאדם שילך אחרי רצונותיו גם כשהם נגד הטבע, גם כנגד הטבע הגשמי. כמו שאנו רואים אצל אחד שלוקח סם.

ענין זה הוא גם אצל בעלי עבירה. שכן התורה מלמדנו, די תורה לערענט אונז', שהטבע של כל נברא הוא 'עושים באימה רצון קונם', שמקיימים רצון ה' מתוך רצון. זהו הטבע שיש בכל הבריאה.

בדרך עראי, והן מי שחוטא בדרך קבע - מי שמרגיש הכרח ללכת אחרי רצונותיו. אם רצון האדם הוא כנגד התורה, הרי שזהו רצון כנגד הטבע.

הרצון הזה איננו רק רצון כנגד התורה, אלא שהיא רצון כנגד הטבע. כדמיון האדם המשועבד לסם שהולך אחרי רצונותיו, ואין ביכולתו להתגבר לחיות חיים רגילים וטבעיים.

”ס’איז נישט נאר רצונות כנגד התורה, ס’איז רצונות כנגד הטבע, כדמיון דער וואס איז משועבד לסם. ער גייט נאך זיינע רצונות, און ער קען נישט נאכגיין, ער איז נישט ביכולת זיך צו מתגבר זיין לעבען אַ נארמאלער טבעיות’דיגער לעבען”.

נמצא שכל מי שחוטא ועובר עבירות - הן מי שחוטא

יום תפילה כנגד חיטוטי שכבי - ביאור ענין האבלות ביום ליקוט עצמות
קבעו את היום ליום תפילה על החיוב של אבלות אינו נובע מחמת
 מה שמחטטי שכבי, העצב והצער של האבלים

יש להתבונן בענין זה. ובפשטות הכוונה הוא, לפי שכאשר הבן רואה עצמות אביו או זקנו שנתגלו הוא בא לידי אבלות, ומצוה לחזק אותו ולנחמו.

אך כל בר דעת מבין שאין זה כוונת השולחן ערוך, כי יתכן שביום שאדם יפסיד מיליאן דאלער, ביום זה יש לו יותר עגמת נפש מאשר ביום שמלקט עצמות אביו או זקנו שכבר אינו בחיים ארבעים שנה. אם כן, לכאורה היה טוב יותר ועדיף ללכת לנחם מי שטבעה ספינתו בים.

כמו כן, לפעמים יש לאדם אסונות גדולים, גרויסע אומגליקען, שאינם שייכים למיתה, שאפילו שהוא נשאר לחיות, אבל האסון גדולה מאוד, דער אומגליק איז זייער גרויס. ונראה כאסון יותר גדול מאסונו של זה שצריך ללקט עצמות הנפטר. ולא מצאנו שם דין של קריעת הבגדים ולא של אבלות ונחמה.

שחופרים קברים של מתי ישראל. הבה ונתבונן חומר ענין זה בהלכה.

החיובים כלפי הנפטר וכלפי החיים

בסימן האחרון בשולחן ערוך חלק יורה דעה הלכות אבלות (סי' תג) מבואר. שכאשר האדם מסתלק מהעולם יש חיובים כלפי הנפטר, שצריכים לקברו וצריכים לנהוג כבוד בנפטר. ישנם חיובים נוספים כלפי החיים, שהם חיובי אבלות, קריעה ושבעה ושאר דיני האבלות.

מבואר שם בשולחן ערוך, שאם

מחמת איזה סיבה שתהיה נתגלו עצמות המתים, ואין בזה הבדל כמה שנים אחרי הפטירה זה קרה, אם עשרה או מאה או אלף שנים. עצם מציאות זו שישנם עצמות מגולות, יש חיוב לקבור את העצמות, וכל הקרובים המצויים באבלות על הנפטר, מחויבים באבלות ביום שמקבצים את העצמות, ויש אפילו חיוב של קריעה. וכמו כן יש חיוב לנחם את הקרובים האבלים.

הנפטר, ודבר זה גורם הן לחיובים כלפי הנפטר, כלפי בעל העצמות, שינהגו בו בכבוד, עד כדי כך שמצאנו דין שכאשר יש עצמות של שני נפטרים, שלא לערב את עצמות שני הנפטרים, וצריכים לקבור עצמותיו של כל נפטר ביחוד, בארון או בארגז מיוחדים, ולקבור כל נפטר בפני עצמו.

קפידות מהשמים שנמסרו לנו במסורה

כל הענינים הללו הם קפידות מהשמים שמסרו לנו חז"ל במסורה דור אחר דור מאדם הראשון, שאז כבר נצטווה על הקבורה ואל עפר תשוב.

רצון השי"ת הוא, שכך יהיו סדרי הקבורה והסדר איך שצריכים לנהוג עם כל נפטר בדרך כבוד, ומלבד זאת נפעלים ענינים רבים ונשגבים, יס'טוהט זיך העכערע און גרעסערע זאכען.

גם מה שנוגע להאנשים החיים שמתאבלים, החיובים המוטלים על המתאבלים ענינם הוא, לפי שהתיקונים הנפעלים הן לחיים והן למתים נפעלים דווקא בדרך האבלות שנוהגים בהם כציווי חז"ל.

מזה מבין כל אחד, שסימן זה בשולחן ערוך אין יסודו מיוסד על מה שהאדם נמצא בעצבות, שביום ליקוט וקיבוץ העצמות נזכר האדם ביום מיתת אביו.

מה גם, שהדין הוא שגם כשרואים עצמות של אנשים שאינם קרוביו יש חיוב לקבור העצמות בכבוד הגדול ביותר, כמו שמבואר בשולחן ערוך שם כל פרטי ההלכות.

ביום ליקוט העצמות מתעוררים עניני האבלות

והביאור בזה הוא, שעצם ענין האבלות ענינו הוא, לפי שכאשר האדם מסתלק מן העולם יש עליו כמה מיני דינים ומשפטים, והם ימי הדין עבורו. דבר זה מחייב שהקרובים ינהגו באבלות, ויש ענין של ירהחי יתן אל ליבו' (קהלת ז, ב), שיתעורר האדם על ידי יום המיתה.

כמו כן, כשמתגלה עצמות המתים, מתעורר אותו הענין שמתעורר בשעת מיתה, מעין ענין זה מתעורר גם בשעת ליקוט העצמות. היינו, שמה שנפעל בשעת מיתת האדם, נפעל גם בשעת ליקוט עצמותיו של

הרעה הזאת. אבל דבר זה מפורש בדברי חז"ל, שכאשר חופרים קברי המתים, זהו מחמת חטאי החיים, אלא שאין אנו יודעים מה הם החטאים שעליהם באים עלינו העונשים הללו.

'החי יתן אל לבו' - החיוב לדעת ולהבין חומר הענין

אך זה ודאי, שענין זה צריך להיות דבר חשוב בעינינו. מה שחופרים ומגלים עצמות המתים. דברי חז"ל צריכים להיות חשובים עבורנו, כי חז"ל מבארים חומר הענין של חפירות קברים ועצמות.

עוד יש לדעת החומר של אותו יום שמלקטים בו העצמות. אנו צריכים להאמין בדברי חז"ל שביום ליקוט העצמות יש משפטים ודינים על בעלי העצמות, ומוטל עלינו כמה וכמה חיובים, חיובים של קבורה, וגם חיובים של אבלות ביום ליקוט העצמות.

אפילו שאין אנו אבלים על העצמות האלו, שכן הקברים שנחטטו הם מדורות קדומים, ולא שייך לנהוג באבלות על עצמות אלו, והם נחשבים בגדר מתים שלא השאירו אבלים תחתם. אך מחמת זה שאין מי

שחז"ל ציוו לנו, וכך נפסק בשולחן ערוך שכאשר מלקטים עצמות המתים מתעוררים מחדש כל ענין האבלות, רק שבמקום אבלות של שבעה ימים מתעורר האבלות רק ליום אחד.

בעוון חיים - מתים מתחטטים

אם כן, כשמתעורר מצבים וענינים של חיטוטי שכבי. אף אם נאמר שאלו שגורמים לכך אין כוונתם לרעה, אלא שמחמת חוסר הידיעה וחוסר הזיקה שלהם לקיום דברי חז"ל ולדברי השולחן ערוך, נעשים מעשים אלו.

בגמרא יבמות (דף סג:) מבואר, שמה שמחטטי שכבי, מה שחופרים עצמות המתים, זה נגרם מחמת החטאים של החיים. הסיבה שהשי"ת מביא לידי כך שיחפרו את הקברים ויתגלו עצמות המתים, זהו מחמת חטאי החיים.

אלא שבדורנו אין לנו היכולת לקבוע כנגד איזה חטא בא הפורענות חלילה, ובשום גזירה אין אנו יודעים ואין לנו היכולת להראות את המידה כנגד מידה, מחמת איזה חטא באה עלינו

אלו הלא יהיה חייב להפסיק מהנהגתו בהפקרות.

כשיתבונן האדם מה שנעשה עם האדם לאחר מיתה - כשרק יתחיל לחשוב מחשבות בסגנון זה, הלא אז יהיה מוכרח להרחיק מעצמו ההפקרות, ויתהפך להיות אדם מתבונן, 'ער וועט דארפען ווערען אַ טראכטנדיגער מענטש', ואז ממילא יהיה יוכרח לבוא לאמונה, ואז זה אינו חפץ, לפי שהוא רוצה לנהוג בהפקרות, 'ער וויל זיין אַ הפקר'דיגער מענטש'.

המופקרים אינם רוצים לעת מעניני מיתה ואבלות

דעתו של האדם המופקר, שתחילת חיי האדם הם ביום הלידה, וסיום העולם הוא ביום המיתה, ואין יותר מזה. לכן אין הוא רוצה לדעת מענינים של קבורה וכבוד המת ולא אבלות. לפי שעצם המושג שיש אבלות, גורמת לו להתבונן אחרי מי הוא מתאבל. ועל ידי זה שהוא מתבונן בעניני קבורה, שעליו לנהוג כבוד במת, מזה יגיע למסקנא שגם לאחר מיתה נשאר איזה דבר מהמת.

שישב באבלות עליהם, איננה מוריד מחומר הענין.

על ידי עצם הדבר שהחי יתן אל ליבו, שיעשו מה שאפשר ושייך לעשות, שמתפללים להשי"ת שלא יקרה עוד ענינים אלו, ולהתחזק באמונה, באמונה בדברי חז"ל, זהו פעולה שמסיר ומוריד החטא.

עניני האבלות מעוררים לתשובה

יש ענין נוסף מה שמתעוררים על ידי שמחטטים קברים. מי שאינו מאמין והוא מופקר לגמרי, אַ הפקר מענטש אינגאנצען - שזהו ענין ה'אפיקורס', מלשון הפקר, המופקר מכל הענינים, שאין לו אמונה, ואינו מאמין רק במה שעניני רואות, שמאמין רק כשרואה שזה שולחן וזה מנורה, אבל אין הוא רוצה להאמין ולשמע על מה שאינו רואה בעיניו.

אדם זה כשרואה שאנשים חיים רק כך וכך שנים, ולאחר מכן רואה שהאדם מת, הרי שהאפיקורס אינו רצה לידע מה שנעשה עם האדם ומה שנשאר ממנו, ואינו רוצה לחשוב כלל מענין זה, כי אם יתבונן בדברים

מיתתו, לפי שעדיין אדם זה קיים. ואף שהוא מת ואינו שרוי בתוכנו, אבל עדיין הוא נמצא בינינו.

על ידי מה שהאדם עוסק בכבוד עצמות המתים, בזה מדבק האדם את הרגשיו ומחשבותיו בידיעה זו, שלאחר אריכות ימיו נפשו אינה נאבדת, 'ס'ווערט נישט פארפאלען, 'ס'גייט נישט אונטער'. ויהיה תחיית המתים, גם באותם הגופים שנקברו, וגופים אלו יקומו בתחיית המתים.

אמנם אין אנו יודעים כיצד יהיה סדר הדברים בפרטי פרטים, כמו מה יעלה בחלקם של אנשים שנשרפו וכדומה. אך השי"ת יודע איך תתקיים בהם תחיית המתים, כי בכל אחד יש איזה חלק של עצם שלא נשרף, ומעצם זה תצמח אדם בשלימות.

רק השי"ת יודע באיזה אופן תהיה תחיית המתים, אבל בוודאי שתהיה תחיית המתים, ומאותו הגוף שקברו אותו בעולם הזה, מגוף זה תהיה תחיית המתים.

קדושת הגוף של יהודי שמקיים מצוות

יש ענין נוסף במה שנוזהרים בקדושת העצמות, כי גופו

האפיקורס אינו רוצה לדעת מכל הענינים הללו, 'ער וויל דאס אלעס נישט וויסען, ער וויל דאס אלעס נישט טראכטען'.

נמצא, שעצם הדבר מה שהאדם נוהג כבוד בעצמות המתים, וההתאבלות על עצמות שנפטרו לפני דורות, זה מחיה באדם הידיעה שכשהאדם מת מן העולם, בזה אינו מתבטל לגמרי, כי יש עוד עולמות. אדרבא, חיי האדם מתחילים עכשיו לאחר פטירת האדם.

הנקברים נמצאים אתנו

לכן בענין של ליקוט עצמות אין הבדל האם עברו מפטירתו של בעל העצמות עשרה או אלף שנים. שכן ממה שנוהגים כבוד בעצמות הנפטר בזה מראים שהנפטר עדיין קיים. אמנם הנפטר הלך מאתנו, אבל הוא נמצא במקום אחר, ועצמותיו נשארו אצלינו, והוא נמצא במקום ששוכן שם.

לכן יש ענין של כבוד המת, ויש ענין של אבלות, מצות קריעה על המת וקבלת תנחומין על המת, גם אלף שנים לאחר

שהגוף שקיים המצוות יש בו קדושה. שכן לא יתכן לומר שהיד שקשרה את הציצית לא תהיה חשובה כמו בגד הציצית.

הלא בגד הציצית בעצמה לא קיים שום מצוה, אלא שאנו אלו שמקיימים המצוה על ידי הציצית, אבל חוטי הציצית בעצמם לא קיימו מצוה. ואם חוטי הציצית שלא קיימו שום מצוה, אלא שאנו קיימנו בהם מצוות יש דינים כיצד לנהוג בהם שלא יהיה בהם בזיון, וענין זה נלמד בגמרא (שבת כג.), מפסוקים בתורה ושפך וכסה, במה ששפך יכסה שלא יהיו מצוות בזויות עליו. אם כן כל שכן האדם בעצמו שברצונו ובבחירתו קיים המצוות, הרי שבוודאי יש קדושה עצומה בעצמות האדם וצריכים לנהוג בהם כבוד.

בזיון דבר ה'

לכן כשחלילה חופרים הקברים וזורקים העצמות על פני השדה, ועושים מהם הפקר, מ'מאכט עס ווי גארנישט מיט גארנישט', כמה יש בהנהגה זו בזיון בדבר ה'.

אמנם דנים אנו לכף זכות בכל העושים מעשים כאלו,

של יהודי מישראל קיים מצוות, כמו יד האדם שעליו הניח תפלין, וכן ראשו שעסק בתורה, ורגליו שהלכו לקיים דבר מצוה, והלכו להתפלל, והלכו לעסוק בגמילות חסדים, ולאסוף ממון עבור החזקת התורה או עבור צדקה, או שרקדו בשמחת חתן וכלה.

נמצא, שבאדם יש עצמות וגוף שקיימו רצון השי"ת, עצמות שעבדו את השי"ת, אם כן איך יכולים לזרוק אותם ולנהוג בהם בזיון וחס ושלום לזרוק אותם באשפתות, או לנהוג בהם הפקר.

יכולים לנהוג כך רק כשחס ושלום יש חסרון באמונה במעלת עבודת ה', שהאדם אינו יודע ואינו מכיר במעלת רגליים שהלכו להתפלל, רגליים ששימחו חתן וכלה, כי כשאדם מחשיב קדושת מצוות ה' ועבודת ה', הלא עצמות אלו, די ביינער', הם קדשי קדשים, לפי שהעצמות הללו עסקו בתורה ובמצוות.

ק"ו מחוטי ציצית שנפסלו

אנו רואים שבבגד ציצית שנפסלה יש קדושה בחוטים שלא להשתמש בהם תשמיש חול. אם כן, כל שכן

הוא שוטה, אבל אין לזה שום שייכות אלינו.

כל הענינים האלו כלולים במה שאנו צריכים לשים לב על מה שחופרים קברי מתים. ויש לנו לידע שאותם שעושים המעשים הללו הרי זה נגד ה' ונגד הטבע, והיא מעשי שטן ומעשי יצר הרע - אם באונס ואם ברצון, אבל זהו נגד ה' ונגד הטבע.

כל צפרדע יודע שהעיקר הוא רצון ה'

מעשה זה הוא אסון בפני עצמו, דאס אליין איז אַ אומגליק, שכן כל בעל חי, כל צפרדע, מבין שהצלחתו ותיקונו הגדול ביותר, הדבר שהוא יכול להשיג ביותר בימי חייו, דער גרעסטער דערגרייכונג מיט'ן לעבן פון די צפרדע איז, לקיים רצון הבורא עד כדי מסירות נפש. וכשעושים ההיפך, כשעושים מעשים כנגד רצון ה', הרי זה אסון.

מה יהיו התוצאות של אסון זה, יודע רק השי"ת. אבל זהו ענין של אסון, וואו דער אומגליק קומט ארויס ווייסט נאר דער אייבערשטער, אבער ס'איז אַ ענין פון אומגליק.

לפי שהם תינוקות שנשבו ואין הם יודעים מאומה, ואין הם מבינים כלום. אבל כלפי מה שנוגע דבר זה לנו אין לזה שייכות במה שלהם אין הבנה בענינים אלו.

למה הדבר דומה, לאחד שיעשה מרצועות תפילין רצועות לשרוך מנעלים, האם יהין מאד דהו לומר שישארו השרוכים במנעלים לפי שזה שעשה מעשה זה אינו יודע מה שהוא עושה, בוודאי שלא!

כמו כן, כשיראה איך שמגיע שייגעץ שוטה קטן כבר שית שנין, אַ משוגע'נער שייגעץ, שירק על אביו או שזורק עליו אבנים, ומדובר בשיגעץ שוטה, שהוא באמת שוטה, האם יאמר לאביו, אבי, אין זה כלום, מדובר בשיגעץ שוטה, ולכן תן לו רשות שירק עליך, לאז זיך אפשפייען, וקבל את כל האבנים, מאחר שהוא שוטה, בוודאי שלא.

מה שהשיגעץ הוא שוטה זהו ענין אחד, אבל מי שישאיר מצב זה ויאמר לאביו שיסכים לקבל האבנים בראשו לפי שהשיגעץ הוא שוטה, הרי זהו ראייה שהבן הוא רשע ושוטה. אמנם זהו תירוץ להשיגעץ שהרי

על ידי מה שעושים דרכים טבעיים למנוע העניינים אלוד, וזהו חסד של אמת שעושים עם אותם האנשים שמזלזלים בעצמות המתים, ואף שהם מבטלים את מעשינו והם עושים ליצנות מאלו שמוחים נגדם, אבל אין הם יודעים ממה הם עושים ליצנות, הם עושים ליצנות מהאסונות שלהם ח"ו.

נמצא, שבמעשים שלנו יש חסד כלפי אותם האנשים, שמצילים אותם מצרות צרורות ומדברים נוראים.

לכן יש לנו לשים לב לענין זה, שיצא חיזוק באמונה עבורנו, וחסד עם החיים ועם המתים, ויש לנו להחשיב עבודת ה', ולהחשיב איברי ועצמות האדם העוסקים בעבודת ה'.

המחאה הוא על כבוד שמים ואמונה ויש בזה חסד עצום

כשהולכים ומוחים על ענין זה, זהו פעולה עבור כבוד שמים, ופועלים לעשות כבוד וחסד עם המתים, ובזה מחזק האדם בעצמו האמונה בתחיית המתים והאמונה בחשיבות בעבודת ה'.

אנו עושים חסד כלפי אותם שעושים מעשים אלו, ואין אנו יודעים מאיזה צרות ואסונות אנו מצילים את האנשים שאינם משיגים הפעולות שהם עושים, שהם מזלזלים בעצמות המתים, שאינם מבינים גודל החטאים והאסונות שהם קונים על ידי המעשים הללו.

רק על ידי מה שאנו מוחים לכבוד המתים בדרך של תפילה, או

זְכוּת וְזִכָּה אֶת הַרְבִּים, וְזִכּוֹת הַרְבִּים תִּלְוִי בּוֹ

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו